

๑๕

ไปถิ่นไหน... รมเย็นถิ่นนั้น

บ้านหนองผือใน จังหวัดสกลนคร

ในครั้งนั้น หลวงตาพักอยู่วัดป่า
สุทธาวาสเพียง ๒-๓ ค่ำ จากนั้นก็ไปทาง
ภูเขาสลับอำเภอวาริชภูมิ เดิมที่คิดจะจำ
พรรษาที่นั่น แต่เมื่อทราบข่าวจากโยมคน
หนึ่ง ซึ่งเป็นลูกศิษย์วัดหนองผือและเพิ่งจะ
ไปเยี่ยมบ้านหนองผือมา แก่แล้วว่า

“...เข้าไปวัดหนองผือ มีแต่พระ
หลวงตา ๒-๓ องค์อยู่ที่นั่น ไปเห็นแล้วรู้สึก
สลดสังเวช เพราะแต่ก่อนเคยเป็นตลาด
พระยั่วเย้าๆ เต็มไปหมดในวัดในวา แต่ไป
คราวนี้กลับไม่ค่อยมีพระดูเหมือนกับเป็น
วัดร้าง ไปเห็นแล้วสลดสังเวชเหลือเกิน...”

เมื่อแกมาเล่าให้ท่านฟัง ท่านก็รู้สึกสลดใจ
อย่างมาก ท่านให้เหตุผลว่า

“...วัดหนองผือเป็นวัดที่ท่าน
อาจารย์มั่นจำพรรษาในวาระสุดท้ายของชี
วิต และบ้านหนองผือเองก็เป็นบ้านที่มีบุญ
มีคุณต่อพระกรรมฐานมากมาย พระเณร
มาเท่าไรๆ สามารถเลี้ยงพระได้ทั่วถึงหมด
ทั้งๆ ที่มีบ้านเพียง ๗๐ หลังคาเรือนเท่านั้น
บัดนี้จะกลายเป็นวัดร้าง เหมือนไม่มีใคร
เหลียวแล คล้ายกับว่าบ้านนี้เป็นเหมือนผ้า
ขี้ริ้ว มันสมควรแล้วหรือ? ดูมันเกินเหตุเกิน
ผลไป...”

ด้วยเหตุนี้เอง ท่านเลยตัดสินใจ
ย้อนกลับมาจำพรรษาที่นั่นอีก ทั้งๆ ที่เหลือ

เวลาเพียงแค่ ๗ วันก็จะถึงวันเข้าพรรษาอยู่
แล้ว (ตรงกับวันขึ้น ๘ ค่ำเดือน ๘ ปี
๒๔๙๓) บรรดาพระเณรที่หวังพึ่งหวังได้รับ
คำแนะนำ รับประทานอรรถข อธรรมขอ
วัตรปฏิบัติจากท่านก็เลยต่างย้อนกลับมา
จำพรรษาที่นี่ด้วยกัน เลยกลายเป็นว่าใน
พรรษานั้น กลับมีพระเณรอยู่ด้วยกันถึง ๒๔
องค์เป็นที่อบอุ่นเย็นใจแก่ชาวบ้านหนอง
ฝื่อเหมือนเดิม

พ่อตาย พ่อยัง

ย้อนกลับมากล่าวถึงคุณยายผู้มี
ญาณหยั่งรู้ที่มักมาสนทนาธรรมกับท่าน
อาจารย์มันบ่อยๆ ที่บ้านหนองฝื่อแห่งนี้
แกยังคงมีชีวิตอยู่แต่ก็ชราภาพมากแล้ว
เวลามาวัดแกจะคำด้วยไม้เท้า มาครั้ง
หนึ่งๆ ต้องพักถึง ๕ หน ทั้งๆ ที่บ้านของคุณ
ยายก็อยู่ไม่ไกลจากวัดนัก คือประมาณ ๑๐
เส้นกว่า

คุณยายแกส่งสารหลานชายซึ่ง
เคยอุปัฏฐากท่านอาจารย์มันมาก่อน เกรง
จะไม่ทราบถึงคุณธรรมของท่าน (หมายถึง
หลวงตา) และอาจปรนนิบัติรับใช้ท่านไม่ดี
เท่าที่ควร แกเลยแอบบอกหลานชายว่า

“นี่นะ กูจะกระซิบให้มึงรู้ มึงต้องรู้
นะ มึงรู้แล้วยังว่าวัดหนองฝื่อนี้ พ่อตายแล้ว
พ่อยัง มึงรู้ไหมพ่อตายแล้วพ่อยัง”

จากนั้นแกก็ชี้ไปที่ท่าน แกเรียก
ท่านว่า ท่านมหา แกกระซิบหลานต่อว่า

“ท่านมหาบัวครองวัดแทน ครอง

“...ให้มึงเคารพเหมือนกัน
กับหลวงปู่มันนะ
มึงอย่าปล่อย่อย่างวงนะ
ให้มึงคอยแอบปฏิบัติ
อุปัฏฐากท่านนะ...”

ธรรมแทนแล้ว ครองทุกอย่างสมบูรณ์เต็มที
แล้วนะ ให้มึงเคารพเหมือนกันกับหลวงปู่
มันนะ มึงอย่าปล่อย่อย่างวงนะ ให้มึงคอย
แอบปฏิบัติอุปัฏฐากท่านนะ ไม่มีใครรู้ละ
กูกระซิบให้มึง มึงอย่าไปบอกใครนะ”

พระเณรที่วัดหนองฝื่อระยะนั้นต่าง
เห็นว่า คุณยายแกออกมาหาท่านอาจารย์
มันอย่างไร แกก็ออกมาหาท่านแบบเดียว
กันเหมือนกับสมัยที่ท่านอาจารย์มันยังคงมี
ชีวิตอยู่ไม่ผิดกัน ท่านเล่าถึงเหตุการณ์ใน
ตอนนั้นว่า

“...หลวงปู่มันเสียไปแล้ว เราไปจำ
พรรษาที่นั่น แกก็ออกมาจากบ้านมาหาเรา
ตอนเช้า จึงถามแกว่า

‘มานี่พักที่หน?’

แกตอบว่า ‘๕ หน’

‘แล้วมาทำไม?’

‘ก็มันอยากมานี่’

แกพูดอย่างนั้นแหละ นิดเดียวแกพูด
อย่างตรงไปตรงมา ‘มาอะไร?’ เรารู้ว่า

‘ก็มันอยากมานี่ ก็มาแหละ’

แกมาเรื่อยมาหาเรา...พอฉันเสร็จ
แล้วแกก็มา ขึ้นมาคุยธรรมะลั่นเลย สนุกนะ

แกพูดธรรมดาๆ พูดด้วยความรู้ คนไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนหนังสือตัวเดียวก็ไม่ได้นี่ แกพูดนี้รำเริงมาก พระเถระนี้รู้มเลย เวลาแกพูดมันน่าฟังทั้งนั้นนี่ พูดด้วยความรู้ ออกในแง่ต่างๆ รู้พวกอินทร์พวกพรหม พวกเทวบุตรเทวดา...”

ด้วยนิสัยของหลานชายที่ปิดความลับไว้ไม่อยู่ คำกระซิบบอกของคุณยายจึงเป็นที่รู้กัน และเป็นเรื่องที่น่าขบขันที่หลานชายคนนี้ยังแอบเอาความนี้มาบอกแม่กระทั่งตัวท่านเอง

รู้เรื่อง “ตาย”

ในพรพรรณี่วันหนึ่งมีโยมมาจากในเมืองได้นำยาถ่ายทองมาถวายให้พระเถระในวัดฉัน จะด้วยเหตุผลใดนั้นท่านลืมเลือนไปเสีย พระเถระองค์อื่นๆ เมื่อได้ฉันยานี้แล้วต่างก็ถ่ายทองกันแบบปกติตามฤทธิยาถ่ายทั่วไปที่เจ้าหน้าที่กำหนดไว้ จึงไม่มีอะไรผิดปกติ

แต่สำหรับท่านเอง หลังจากฉันไปได้ไม่นาน ผลปรากฏว่าท่านต้องถ่ายทองอย่างหนักถึง ๒๕ ครั้ง อาเจียน ๒ ครั้ง ความรุนแรงถึงขนาดที่ว่าเศษอาหารนี้พุ่ง

หลังจากนี้ไม่นานก็เกิดทุกขเวทนาอย่างหนักชนิดเฉียดฉิวต่อความตายหรือจะ

เรียกว่าตายไปแล้วก็ไม่น่าจะผิดไป เพราะถึงกับหมดความรู้สึกรับรู้ทางส่วนร่างกายทั้งหมด เหตุการณ์ตอนนี้เกิดขึ้นในขณะที่ท่านอยู่ในห้องส้วม อย่างไรก็ตาม แม้จะเกิดทุกขเวทนาอย่างแสนสาหัส แต่เพราะท่านเคยพิจารณาเรื่องเหล่านี้มาก่อนแล้ว จึงไม่อาจทำให้ท่านรู้สึกสะทกสะท้านหวั่นไหวแต่อย่างใด ท่านเล่าถึงอาการในขณะนั้นดังนี้

“...ที่ว่าถ่ายถึง ๒๕ ครั้ง อาเจียน ๒ ครั้งนั้นนะ มันจะไปจริงๆ ๙๙% ไม่เห็นมันเปลอนี่ ไม่เห็นมันกลัวตายเลย

หือ? จะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ? เอาไปก็ไป’

แน่ะ มันสนุกพิจารณากันสบายเลย ตอนมันจะไปจริงๆ ความรับผิดชอบในส่วนร่างกายนี้มันหดมาพร้อมๆ กัน ข้างล่างก็หดขึ้นมาอยู่กลางหัวใจนี้ ข้างบนก็หดลงไป ข้างซ้ายข้างขวาหดเข้ามาพร้อมกันเลย

จากนั้นแล้วร่างกายก็หมดความหมาย คือร่างกายเป็นเหมือนท่อนไม้ท่อนฟืนไปแล้ว หนูนี้เลยหนวก ไม่ใช่หนวกไม่ใช่บอด เสียแล้ว เลยนั่นไปแล้ว เป็นท่อนไม้ท่อนฟืน ทุกขเวทนาจึงดับหมด นี่จึงได้เชื่ออย่างแน่วใจว่าคนเราเวลาจะตาย ถ้ามีสติทราบเรื่องของตัวเองอยู่อย่างชัดเจนแล้ว ขณะจะตายนั้นเวทนาต้องดับหมด อันนี้มันดับ ขณะที่เวทนาดับหมด

ทั้งๆ ที่ทุกขเวทนาอย่างสาหัส พอถึงขั้นจะไปจริงๆ แล้ว ความรับผิดชอบใน

“...คนเราเวลาจะตาย
ถ้ามีสติทราบเรื่องของตัวเอง
อยู่อย่างชัดเจนแล้ว
ขณะจะตายนั้น
เวทนาต้องดับหมด...”

ความรู้สึกนี้มันหดตัวเข้ามา วาบเดียวเท่านั้น
พรอมกันหมดเลย เข้าไปอยู่ตรงกลางนี้
ตรงกลางนี้ก็สักแต่ว่ารู้จะว่าเป็นจุดเป็น
ต่อมแห่งความรู้สึกอย่างนั้นอย่างนี้ไม่มี พุดได้แต่
ว่าสักแต่ว่ารู้เท่านั้น แล้วทุกขเวทนาดับ
อะไรดับ ร่างกายดับหมดจากความรู้สึก
ของกายเอง และความรู้สึกของทาง
ประสาท จิตก็เป็นจิต ทุกขเวทนาดับ
พรอมกันเลย นั่นตอนนั้นตอน ๙๙% นี้วิตก
‘จะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ? เอา ไปก็
ไป’

กำหนดจิตขยับเข้าอีกเหมือนกับ
จะช่วยให้มันไป มันก็เลยเป็นพลังอันหนึ่ง
ด้วยอำนาจพลังของจิตที่กำหนดจะไปนี้
เลยเป็นพลังทำให้จิตมันชานออกไปอีก
ให้รับรู้ในสิ่งต่างๆ ในส่วนต่างๆ ของร่าง
กาย

‘หรือ? ไม่ไปหรือ? ไม่ไปก็อยู่ชิว’

ณะ เป็นอย่างนั้นไม่ลืมนะ ความ
รู้สึกของเจ้าของเป็นอย่างนั้นจริงๆ คิด
อย่างนั้นด้วยเวลาจะไป จะไปจริงๆ หรือ
เอาไปก็ไปชิว กำหนดบัพเพื่อจะช่วยให้มันไป

เสีย คือไปอย่างหายห่วงพุดง่าย ๆ ไม่ได้
สงสัยอะไรนี้ ะยะนั้นเราก็ไม่ได้สงสัยอะไร
แล้ว...

หายสงสัยทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว
พุดตามความจริง เวลานั้นมันจะมา
ประกาศความจริงให้เราเห็นอยู่ชิว ตอนจะ
ตายนี้ก็ไม่เห็นมันกลัวอะไร มันตามรู้กัน
ทุกระยะๆ จนกระทั่งถึงว่าหมดทุกขเวทนา
ที่เป็นอย่างสาหัสขนาดถึงขั้นจะตาย มันก็
รู้ของมันอยู่ตลอดเวลา ไม่พั้งไม่เผล
จนทุกขเวทนาในร่างกายนี้ที่เป็นสาหัส
ดับจนหมด เพราะความรับผิดชอบของจิต
มันหดตัวเข้ามาวาบเดียวเท่านั้น ทุกข-เวทนา
ก็เป็นอันว่าดับไปพรอมกันกับความรับผิดชอบ
ทางดานร่างกาย

‘เอาจะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ? เอาไป
ก็ไป’

ยังเหลือแต่ความรู้เท่านั้น กำหนด
บัพเข้าจุดความรู้มัน ไม่ถึงนาทีนะมัน
ชานออกไปอีก พอชานออกไป หูก็ได้ยิน
ตาฝ้าฟางก็เหมือนกับมองเห็น ความรู้สึก
ทางส่วนร่างกายก็รู้ที่นี้ทุกขเวทนาจึงเริ่มขึ้น
ก็สาหัสเหมือนอย่างที่เคยเป็น สาหัสมันก็
สาหัสในส่วนร่างกายต่างหาก ไม่ได้สาหัส
ในจิต ไม่ได้เข้าถึงจิต จิตเป็นปกติอยู่อย่าง
นั้นธรรมดาๆ ...”

จากนั้นอาการป่วยของท่านก็ค่อย
ทุเลาลงๆ กำลังวังชาก็เริ่มฟื้นตัวขึ้นเป็น
ลำดับและกลับคืนจนเป็นปกติในที่สุด

บ้านห้วยทราย จังหวัดมุกดาหาร

หลังท่านอาจารย์มั่นได้มรณภาพ ท่าน(หลวงตา) จำพรรษาที่บ้านหนองผือได้ ๑ พรรษา จากนั้นท่านก็ไปจำพรรษาที่บ้าน ห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร อยู่ถึง ๔ ปี (จนถึงปี ๒๔๙๗) พระเถรทั้งหลาย หลีกติดตามไปอยู่ด้วยมากมาย ตามบ้าน เล็กบ้านน้อยแถบนั้น แต่ที่อยู่ในสำนักของ ท่านจริงๆ มี ประมาณ ๑๐ กว่าองค์

ท่านก็ให้ความเมตตาสงเคราะห์ พระเถรทุกรายเทศนาอบรมสั่งสอนด้วยความเอาใจใส่จริงจัง เข้มงวดทั้งธรรมวินัย ทั้งข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ และเทศน์ให้กำลังใจในการบำเพ็ญเพียร จนพระเถรหลาย องค์รวมทั้งฆราวาสเกิดผลประจักษ์ใจขึ้น เป็นลำดับ

เข่นหนัก ด้วยอรรถธรรม

ท่านอาจารย์สิงห์ทอง^๑ เป็นองค์ หนึ่งที่ได้อยู่จำพรรษาในระยนี้ด้วย ใน หนังสือ “ประวัติย่อ” ท่านอาจารย์สิงห์ทอง ได้กล่าวถึงความจริงจังของหลวงตาต่อ พระเถรยุคบ้านห้วยทรายว่า

“...ท่านพระอาจารย์มหาบัวท่าน เข้มงวดกวดขันกับพระเถรที่ไปปฏิบัติกับ ท่านมาก ยามค่ำคืนท่านอาจารย์มหาบัว จะลงเดินตรวจพระเถรในวัดโดยไม่ใช้ ไฟฉาย ว่าพระเถรองค์ไหนทำความเพียร

หลวงตากับท่านอาจารย์สิงห์ทอง ณ ศาลาวัดป่าบ้านตาด (ถ่ายเมื่อ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓)

อยู่หรือเปล่า ถ้ามองเห็นจุดไฟอยู่ท่านก็จะ ไม่เข้าไป ถ้าองค์ไหนดับไฟท่านจะเข้าไป เข้าไปจนไตถุนกุกี้แล้วฟังเสียงว่าจะนอน หลับหรือเปล่า หรือนั่งภาวนา เพราะคนที่ นอนหลับส่วนมากเสียงหายใจจะแรงกว่า ธรรมดาที่ไม่หลับ

ถ้าหากว่าองค์ไหนนอนหลับก่อน ๔ ทุ่มแล้ว พอตอนเช้าประมาณตี ๔ ท่าน จะเดินตรงไปที่กุฏิองค์นั้นแหละ และถ้ายังไม่ตื่น ตอนเช้าหลวงตาจะเตรียมบิณฑบาต ท่านจะเทศน์ว่าให้พระเถรองค์นั้น ถ้า ท่านได้เตือนถึง ๓ ครั้งแล้วไม่ตื่น ท่านจะ

๑ ในระยต่อมา ท่านอาจารย์สิงห์ทองเป็นผู้ที่ได้รับความ ไว้วางใจจากหลวงตามหาบัวมาก มักได้รับมอบหมาย ให้ทำหน้าที่บางอย่างแทน เช่น ให้เป็นประธานด้าน บรรพชิตในการดำเนินงานศของหลวงปู่บัว สิริปณโณ ณ วัดป่าหนองแขง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งท่านก็สามารถ ทำหน้าที่ได้เรียบร้อยทุกประการ

หลวงตาเคยกล่าวกับท่านอาจารย์สิงห์ทองว่า “นี่เวลาผมตายนะให้ท่านเผาศพผม ใครอยากมาอยู่ ผมจะมอบศพผมให้ท่านทำเวลา ท่านตายผมจะเผาศพท่าน “ ด้วยเหตุนี้เอง เมื่อท่านพระอาจารย์สิงห์ทองได้ถึงแก่ มรณภาพไปก่อนหลวงตาจึงต้องมาเป็นประธานจัดงานศพให้...

ขับไล่ออกจากวัดให้ไปอยู่วัดอื่น โดยพูดว่า
'ผมสอนท่านไม่ได้แล้ว นิมนต์ออกไป
ไปจากวัดเสีย'

ฉะนั้น พระเถระยุคบ้านห้วยทราย
ภายใต้การนำของท่านจึงมีความพากเพียร
ในด้านการทำสมาธิภาวนาเป็นอย่างมาก
ต่างองค์ต่างลักกัน (แอบปฏิบัติ) คือ
บางองค์เวลาห่มเดินจงกรมจะขึ้นกุฏิแล้ว
ไม่จุดไฟ ทำท่าเหมือนกับว่านอน แต่ความ
จริงนั่งภาวนา เวลาห่มขึ้นจากทางจงกรม
หมดแล้วจึงค่อยลงเดินก็มี

ท่านอาจารย์สิงห์ทอง เคยเล่าให้
ฟังว่า สมัยนั้นเหมือนกับว่าพระเถระในวัด
นั้นจะไม่ค้างโลกกัน พอตื่นนอนขึ้นมา มอง
ไปเห็นแต่แสงไฟโคมสว่างไสวตามกุฏิของ
พระเถระเหมือนกับไม่นอนกัน

เรื่องอาหารการกิน เขามีกับหรือ
เขียนตัวเดียวอย่างนี้ เขาก็แบ่งใส่บาตรได้
๔ บาตร ๔ องค์ก็มี ในคราวที่อดอยาก
มะเขือลูกเดียวอย่างนี้เขาจะผ่าใส่บาตรได้
๔ องค์ ทั้งนี้เนื่องจากทางอีสานนั้นกันดาร
น้ำ โดยเฉพาะหน้าแล้งบางแห่งต้องได้กิน
น้ำในสระ พรอมทั้งไปตักเอาไกลด้วย เป็น
๒-๓ กิโลเมตรก็มี เพราะขุดบ่อไม่มีน้ำ ถึงจะ
มีบางแห่งน้ำก็เค็ม กินไม่ได้ และสิ่งที่ตาม
มาด้วยก็คือ ความอดอยากเรื่องอาหาร
การกิน

อาศัยกันไม่ รากไม้ ใบไม้มาต้ม
ฉัน นานๆ จะมีน้ำอ้อยกินทีหนึ่ง... กอน
เดียวแบ่งกันฉัน ๓-๔ องค์ก็เพียงพอ... บางปี
พระเถระป่วยเป็นไขมาลาเรียเกือบหมดทั้ง

วัด ยังเหลือแต่ท่านพระอาจารย์มหาบัว
และพระอิกองค์หนึ่งก็มี เป็นผู้ทำกิจวัตร
ประจำวัน เช่น ปัดกวาดลานวัด และตักน้ำ
ใช้น้ำฉัน..."

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ
จังหวัดมุกดาหาร เป็นองค์หนึ่งที่อยู่ร่วมจำ
พรรษาด้วยในระยนี้เช่นกัน หลวงปู่หล้า
เล่าถึงบรรยากาศยุคบ้านห้วยทรายไว้อย่าง
น่าประทับใจดังนี้

"...สมัยนั้น เดือนพฤษภาคมข้าง
แรม หลังวิสาขบูชา ๒๔๙๖ แล้ว... ปีนั้น
มีพระ^๑ ๑๑ รูป สามเณร ๔ องค์ คือ พระ
อาจารย์ผู้เป็นหัวหน้า(อาจารย์มหาบัว)
พระอาจารย์สม พระอาจารย์สิงห์ทอง
หลวงพ่อนิล ข้าพเจ้า(หลวงปู่หล้า)
คุณเพียร คุณสุพัฒน์ คุณเพ็ง คุณสีหา
คุณลี คุณสวาส และ เณรน้อย เณรน้อย
(อิกองค์) เณรบุญยัง เณรโส

ปฏิบัติทาของหลวงปู่มหาพาทำ
เหมือนสมัยยุคหนองผือหลวงปู่มั่น เพราะ
สมัยห้วยทรายแขกโยมยังไม่มาก...ประวัติ
ยุคห้วยทราย ก็เป็นยุคที่พระอาจารย์มหา
ตีและเซนพระเถระโดยมิได้เลือกหน้าเหมือน
กัน แต่อย่าลืมหาสมัยบ้านห้วยทรายในยุค
นั้น ในศาลาโรงฉันยังได้ใช้กระโถนกระบอก

๑ ภายหลังต่อมาคือ...
ท่านอาจารย์เพียร วัดป่าหนองกอง อ.บ้านผือ
จ.อุดรธานี, ท่านอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม
วัดป่าประสิทธิ์สามัคคี อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร,
หลวงปู่บุญเพ็ง เขมาภิรโต วัดถ้ำกลองเพล
หนองบัวลำภู, หลวงปู่ลี กุศลโร วัดภูผาแดง
อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี

หลวงปู่หล้ากล่าวว่
“...พวกลูกศิษย์ที่ได้
ไปหุ่มหลวงปู่บ้านตาด
ในยุคปัจจุบันนี้
องค์ท่านอนุโลมที่สุด
อย่าว่าองค์ท่านดูเลย...”

หลวงปู่หล้ามากราบเยี่ยม ที่วัดป่าบ้านตาด

ไม่ไ้บ้านอยู่นะ แม้อยู่ตามกุฏิเป็นส่วน
มากก็เหมือนกัน น้ำมันก๊าดก็มีเพียงปีละ
สองปี๊บ ผ้าที่จะทำไตรจีวรก็เหลืออยู่หมด
วัดเพียงปีละไม่สองไม่เท่านั้น มูลค่าใน
วัดทั้งหมดรวมกันในวัด บางทีก็รอยสอง
รอยเท่านั้น

ปรารภไว้เพื่อให้กุลบุตรสุดท้ายคำ
นี้จะได้ไม่ลืมตัวในสมัยวัตถุนิยมหรูหรา
เพราะเกรงกิเลสจะหรูหราขึ้น

ด้านเสนาสนะก็กินใบตองและฟาง
เป็นส่วนมาก พระอาจารย์มหาที่ยังอยู่กุฏิ
ฟากและมุงหญ้า ประตูหน้าต่างก็ทำเป็น
วงฝาแถบตองผลัดไปมา หรือเวิกออกแล้ว
ก็ค้ำเอา

ด้านทำความเพียรมีเวลามากกว่า
ทุกวันนี้ คราวหุ่มอยู่หลวงปู่มหา ยิ่ง
ประเปรียวกว่านี้มาก พวกลูกศิษย์ที่ได้ไป
หุ่มหลวงปู่บ้านตาดในยุคปัจจุบันนี้ องค์
ท่านอนุโลมที่สุด อย่าว่าองค์ท่านดูเลย...”

อัศจรรย์...ความเด็ดเดี่ยว องค์หลวงปู่มหา

ด้วยเหตุที่หลวงปู่หล้าท่านเห็นถึง
ปฏิบัติความจริงจังของหลวงตาตั้งแต่
สมัยที่ปฏิบัติต่อสู้กับกิเลส กระทั่งถึงระยะที่
เป็นครูบาอาจารย์สอนสั่งพระเณรหลายรุ่น
ต่อหลายรุ่นด้วยกันมานี้

ดังนั้น เมื่อหลวงปู่หล้าท่านตั้งวัด
ภูจ้อก้อขึ้นมา มีพระเณรเข้ามาอยู่ศึกษา
กับท่าน เพื่อให้พระเณรลูกหลานที่อยู่ใน
การปกครองได้เห็นคติแบบฉบับอันงดงาม
การแสดงธรรมของท่านจึงมักต้องได้กล่าว
ถึงหลวงตาอยู่เสมอๆ

ดังนั้นที่ฉบับหนึ่งที่หลวงปู่หล้า
ท่านเขียนเป็นจดหมายทิ้งไว้เพื่อเป็นอุบาย
สอนพระ ดังนี้

วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ)

บ.แวง ต.หนองสูงใต้ อ.หนองสูง

จ.มุกดาหาร

๒๑ มิถุนายน ๒๕๓๖

กราบเท่าทูลเรียนถวาย องค์หลวงปู่ที่เกล้าเคารพจนเกล้าสิ้นภพสิ้นชาติ

ในระหว่าง ๔-๕ วันหลังที่หลวงมา เกล้าได้กราบเท่าทูลถวายฝากมุ้งมาทูลถวาย องค์หลวงปู่กับพวกครูโรงเรียน ที่เขาปรารถนาจะมากกราบเท่าองค์หลวงปู่ พร้อมทั้ง มีจดหมายอยู่ในที่นั้นด้วย ถ้าหากว่าองค์หลวงปู่ได้รับพร้อมกันแล้ว จงทรงพระมหากรุณาให้พระเลขาตอบจดหมายให้เกล้าทราบด้วยเทอญ เพื่อจะได้หายกังวล เกล้าเมื่อพิจารณาขณะจิตก็ได้นึกถึงองค์หลวงปู่อยู่เป็นอาหารของใจอย่างเคารพสูงยิ่ง และองค์หลวงปู่ทรงปฏิบัติเด็ดเดี่ยวสมต้นสมปลายเป็นธรรมอันหาได้ยากในสมัยปัจจุบันนี้ เรื่องนอกๆ ที่เกล้าวิจารณ์ตามประสาอารมณ์เบาของเกล้าที่เป็นบ้านั้น เกล้าได้พิจารณาลึกลงไปกว่านั้นมาแต่ไรๆ แล้ว และไม่มีที่จะแข่งองค์หลวงปู่อันใดได้เลย ถ้าผู้หนักไปในทางธรรมแล้วก็ได้อัศจรรย์ขององค์หลวงปู่ที่เด็ดเดี่ยวเป็นปฏิญญานุคติของอนุชนรุ่นหลังอย่างยอดเยี่ยม

การกราบเท่าทูลเรียนถวายจดหมายขององค์หลวงปู่ ถ้าเขียนน้อยก็ไม่สมเจตนาของเกล้า ถ้าเขียนมากขององค์หลวงปู่ก็จะน่าเบื่อ ไม่รู้ว่าความพอดีอยู่ในระดับใด ต้องยอมบกพร่องยกธงขาวต่อองค์หลวงปู่อยู่เสมอๆ ผูกขาดจงขาดจนเกล้าสิ้นภพสิ้นชาติ

กราบเท่าทูลเรียนถวายมาด้วยความเคารพสูงยิ่งจนเกล้าสิ้นภพสิ้นชาติ

เกล้า

(พระหล้า เขมปัตโต)

จดหมายถึงองค์หลวงปู่มหาบัว ญาณสมฺปนฺโน

จากหนังสือ "ผู้บรรลุแดนเกษม" รวมธรรมเทศนาของ หลวงปู่หล้า เขมปัตโต หน้า ๑๒๕

คุณแม่ชีแก้ว ผู้รอบรู้พิสดาร

ที่บ้านห้วยทรายแห่งนี้มีนักปฏิบัติธรรมหญิงท่านหนึ่งนามว่า **คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ** เวลาภาวนามักจะมีความรู้แปลกพิสดารมาก เมื่อท่านมาจำพรรษาอยู่ที่บ้านนี้ จึงได้มีโอกาสสนทนาและให้อุบายทางจิตตภาวนาอันสำคัญยิ่งต่อคุณแม่ชีแก้ว

หลวงตาเล่าถึงชีวิตการปฏิบัติธรรมอันน่าอัศจรรย์ยิ่งของคุณแม่ชีแก้วไว้ดังนี้

“...แม่ชีแก้วที่อยู่บ้านห้วยทรายนี้เป็นลูกศิษย์ดั้งเดิมของท่านอาจารย์มั่นมาตั้งแต่เป็นสาวโน่นนะ แกภาวนาเป็นตั้งแต่เป็นสาวโน่น ถ้าวันไหนภาวนาแปลกๆ พอท่านอาจารย์มั่นบิณฑบาตมาถึงนั้นท่านจะว่า

‘วันนี้ออกไปวัดนะ’

เพราะท่านหยั่งทราบทุกอย่าง... ที่นี้พอท่านจะจากที่นั่นไป ท่านก็บอกตรงๆ เลยบอกว่า ‘นี่ถ้าเป็นผู้ชายแล้วเราจะเอาไปบวชเป็นเณรด้วย’

อายุตอนนั้นราว ๑๖-๑๗ ปี

นี่เป็นผู้หญิงมันลำบากลำบาก ไม่เอาไปแหละ อยู่ที่นี่แหละ จะเป็นบ้าครอบครวเหมือนโลกเขา ก็แล้วแต่เถอะ...’

ว่าดังนี้แล้วท่านก็ไป ก่อนจะไปท่านสั่งว่า ‘แต่อย่าภาวนานะ’

นี่สำคัญ ท่านสั่งไว้จุดนี้แหละ คือนิสัยแกผาดโผนมาก เรื่องภาวนานี่นิสัยผาดโผนมากจริงๆ เหาะเหินเดินฟ้าดำดิน

คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ
ณ สำนักชีบ้านห้วยทราย อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร
(ถ่ายเมื่อ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๗ - อายุ ๘๓ ปี)

บินบนในหัวใจมันออกรู้ ออกเห็นหมด เทวบุตรเทวดาอินทร์พรหมเปรตผีนิ่งนั้ไปรู้ไปหมด นั่นซิ ที่นี้เวลาไม่มีครูมีอาจารย์คอยแนะคอยบอก กลัวมันจะเสีย ท่านจึงห้ามไม่ให้ภาวนา

‘เราไปนี้ไม่ต้องภาวนาแหละ ต่อไปมันก็จะมีครูมีอาจารย์สอนเหมือนกันนั่นแหละ’

ท่านว่าอย่างนี้ ท่านว่าผ่านๆ ไปอย่างนี้แหละ... ที่นี้นานเข้าๆ หนักเข้ามันอดไม่ได้ มันอยากภาวนาอยู่ตลอด แกก็เลยภาวนา ก็พอดีเป็นจังหวะที่เราไปที่นั่น พอเหมาะดีเลยเที่ยว

พอเราไปถึง แกก็มาเล่าให้ฟัง ตอนที่เราไปนั้นเราไปจำพรรษาบนภูเขา ให้หมู่เพื่อนจำพรรษาข้างล่าง เรากับเณรหนึ่งไปจำพรรษาอยู่บนภูเขา บ้านห้วยทรายนั่นแหละ

“...ไปหาเราก็ภาวนาพูด
ตั้งแต่เรื่องความรู้ความเห็น
ไปโปรดโปรดโปรดผี
โปรดอะไรต่ออะไร
นรกสวรรค์แก่ไปได้หมด
รู้หมด...”

พอวันพระหนึ่งๆ พวกเขาจะไป
ไปพร้อมกันไปละ ไปทั้งวัดเขาเลยแหละ
พวกแม่ชีแม่ขาวหลังไหลกันไป ขึ้นบนภูเขา
หาเราตอนบ่าย ๔ โมง ๔ โมงเย็นเขาก็ไป
ตอนจวน ๖ โมงเย็นเขาก็กลับลงมา พอไป
ถึงแกก็เล่าให้ฟัง ขึ้นต้นก็น่าฟังเลยนะ
พอแกขึ้นต้นก็น่าฟังทันที

นี่ก็ไม่ได้ภาวนา เพิ่งเริ่มมาภาวนา
นี่แหละ ญาท่านมันท่านไม่ให้ภาวนา’
แกว่าอย่างนั้น ‘ท่านห้ามไม่ให้
ภาวนา’

เราก็สะดุดใจก็ก็ มันต้องมีอันหนึ่ง
แน่นอน ลงหลวงปู่มั่นห้ามไม่ให้ภาวนานี้
ต้องมีอันหนึ่งแน่นอน จากนั้นแกก็เล่า
ภาวนาให้ฟังนี้ โอ ไม่ใช่เล่นๆ พิศดารเกิน
คาดเกินหมาย เราก็จับได้เลยทันที

‘อ้อ อันนี้เองที่ท่านห้ามไม่ให้
ภาวนา’

พอไปอยู่กับเรา...ไปหาเราก็ภาวนา
พูดตั้งแต่เรื่องความรู้ความเห็น ไปโปรด
โปรดโปรดผีโปรดอะไรต่ออะไร นรกสวรรค์
แก่ไปได้หมดรู้หมด แกรู้ที่นี้เวลาภาวนามัน

ก็เพลินแต่ชมสิ่งเหล่านี้ ครั้นไปหาเรานาน
เข้าๆ เราก็คอยห้ามเข้าหักเข้ามาเป็นลำดับ
ลำดับ ห้ามไม่ให้ออก ต่อไปห้ามไม่ให้ออก
เด็ดขาด นี่แหละ เขากันตอนนี้ ที่แรกให้
ออกได้

‘ให้ออกก็ได้ไม่ออกก็ได้ ได้ใหม่เอา
ไปภาวนาดู?’ ครั้นต่อมา ‘ไม่ให้ออก’ ต่อมา
ตัดเลยเด็ดเลย ‘ห้ามไม่ให้ออกเป็นอันขาด’

นั่นเอาขนาดนั้นนะที่นี้ ให้แก่ร่างกาย
ใน อันนั้นเป็นร่างกายนอกไม่ใช่ร่างกายใน ไม่ใช่
รู้เรื่องแกกิลเลส จะให้แกเข้ามาสู่ภายในเพื่อ
จะแกกิลเลส แกไม่ยอมเข้า เถียงกันแกก็ว่า
แก่รู้ แกก็เถียงกันกับเรานี้แหละ ตอนมัน
สำคัญนะ พอมาเถียงกับอาจารย์ อาจารย์
ก็ไล่ลงภูเขา ร้องไห้ลงภูเขาเลย

‘ไป...จะไปที่ไหน...ไป สถานที่ที่ไม่
มีบัณฑิตนักปราชญ์ มีแต่คนพาลนะ ใคร
เป็นบัณฑิตนักปราชญ์ให้ไป ลงไป...’

ไล่ลงเดี๋ยวนั้น ร้องไห้ลงไปเลย เรา
ก็เฉย น้ำตานี้ไม่เห็นมีประโยชน์อะไร เรา
เอาตรงนั้น ไล้..ลงไป

‘อย่าขึ้นมานะ แต่นี้ต่อไปห้าม’ ตัด
เด็ดกันเลย ไปได้ ๔-๕ วัน โผล่ขึ้นมาอีก
‘...ขึ้นมาอะไร !!!...’

‘เดี๋ยวกู ให้พูดเสียก่อน เดี๋ยวกู
ให้พูดเสียก่อน’ แกว่า

‘มันอะไรกัน นักปราชญ์ใหญ่’ เรา
ว่าอย่างนั้นนะ ว่านักปราชญ์ใหญ่ แกว่า
‘เดี๋ยวกู ให้พูดเสียก่อน’ แกจึงเล่าให้ฟัง
คือไปมันหมดหวัง แกก็หวังจะฟัง ก็พูดเปิด
อกเสียเลย แกหวังว่า

‘จะฟังอาจารย์องค์นี้ ชีวิตจิตใจ
มอบไว้หมดแล้วไม่มีอะไร แล้วก็ถูกท่านไล่
ลงจากภูเขา เราจะฟังที่ไหน?’

แล้วเหตุที่ท่านไล่ ท่านก็มีเหตุมีผล
ของท่านว่า เราไม่ฟังคำท่าน ท่านไล่นี้ถ้า
หากว่าเราจะถือว่าท่านเป็นครูเป็นอาจารย์
แล้วทำไมจึงไม่ฟังคำของท่าน เพราะเรา
อวดดี แล้วมันก็เป็นอย่างนี้ ไม่เห็นได้เรื่อง
ได้ราวอะไร

‘ที่นี่ก็เลยเอาคำของท่านมาสอนมา
ปฏิบัติ มันจะเป็นยังไง? เอาว่าซิ มันจะจม
ก็จมไปซิ’

คราวนี้แกเอาคำของเราไปสอน
บังคับไม่ให้บอกอย่างว่า นั่นแหละ แต่ก่อน
มีแต่ออกๆ ห้ามขนาดถึงว่าไล่ลงภูเขา แก
ไม่ยอมเขา มีแต่ออกๆ อย่างเดียว พอไป
หมดท่าหมดทางหมดที่ฟังที่เกาะแล้ว ก็มา
เห็นโทษตัวเอง

‘ถ้าเราถือท่านเป็นครูเป็น
อาจารย์ ทำไมไม่ฟังคำท่าน ฟังคำท่านซิ
ทำลงไปแล้วเป็นยังไงให้รู้ซิ’

เลยทำตามนั้น พอทำตามนั้นมันก็
เปิดโล่งภายในซิ ที่นี้ จำขึ้นเลยเชียว นี่ก็
สรุปความเอาเลย นี่แหละที่กลับมา

กลับมาเพราะเหตุนี้ ที่นี้ได้รู้อย่างนั้นๆ
ละที่นี้รู้ตามที่เราสอนนะ

‘เออ เอาละ ที่นี้ขยำลงไปนะตรงนี้
ที่นี้ขยำออก ขยำยุ่ง ยุ่งมานานแล้วไม่เห็น
เกิดประโยชน์อะไร เหมือนเราดูดินฟ้า
อากาศ ดูสิ่งเหล่านั้นนะ

ดูเปรตดูผีดูเทวดาบุตรเทวดา มันก็
เหมือนตาเนื้อเราดู สิ่งเหล่านี้ไม่เห็นเกิด
ประโยชน์อะไร ถอน ก็เลสตัวเดียวก็ไม่ได้
นี่ตรงนี่ตรงถอนกิเลส’

เราก็ออย่างนี้ ‘เอาดูตรงนี้นะ’

แกก็ขยำใหญ่เลย เอาใหญ่เลย
ลงใจ ไม่นานนะก็ผ่านไป แกบอกแกผ่าน
มานานนะ... พ.ศ.๒๔๙๔ เราไปจำพรรษา
ที่ห้วยทราย ในราวสัก ๒๔๙๕ ละมัง แกก็
ผ่าน...”

‘คำกล่าวอีกตอนหนึ่งของท่านเล่า
ถึงเรื่องความรู้พิสดารของคุณแม่ชีแก้ว
ดังนี้

“...ความรู้ของคุณแม่แก้วแปลก
พิสดารมาก สำคัญที่สุดที่เรียกว่า ไม่พลาด
เลย เวลาเราไปไหนมาไหนนี่นะ ไม่มีพลาด
เลย แม่นยำ ไม่มีเคลื่อนเลย พอเราออกจาก
วัด

‘อ้าวญาท่านไปแล้ววันนี้นะ’ ว่า
อย่างนั้นนะ ‘ไปแล้ว’

ที่เราไปไหนมาไหนนิสัยเราก็ออย่าง
นี้มันไม่เคยพูดไม่เคยบอกใคร มันเป็นนิสัย
อย่างนั้นแต่ไหนแต่ไร ทางนี้ก็รู้แล้วเริ่มแล้ว
นะนี่

‘อบอุ้มเข้าแล้ว ค่อยอบอุ้มเข้ามาๆ’
พอถึงที่ก็ว่า ‘ถึงแล้ว’ ตอนเช้าก็ได้
หุงข้าว แล้วเตรียมหมากทุกวันไม่มีพลาด
เราถึงได้ถามนะสิ

‘นี่เตรียมมาทุกวันหรือ? มากนี่
ข้าวเหนียว’

หุงข้าวเล็กน้อยละห้อมมาให้ทุกวัน
ตอนเราอยู่นั้นนะ บอกเท่าไรก็ไม่ฟัง หุง
ข้าวเตรียมหมาก แก่คอยจัด ตัวแกเองไม่
มาหอก แต่ให้แม่ชีมาจ้งหัน แม่ชีก็เอามา
ส่วนแกล่นานๆ จะเอามาทีหนึ่ง ถามแม่ชี
เรื่องหุงข้าว แม่ชีตอบว่า

‘เพิ่งหุงตอนญาติท่านมานี้แหละ’

เขาเรียกญาติท่าน เป็นความเคารพ
ของเขานะ ‘หมากนี่เพิ่งทำ ตอนญาติท่าน
ไม่อยู่ ข้าวนี้ถึงหมด’

‘แล้วทำไมถึงรู้ว่าจะทำ?’

แม่ชีตอบว่า ‘ก็คุณแม่บอกให้ทำไป
เถอะ ญาติท่านมาแล้ว’

นี่แหละ อันนี้ไม่พลาดนะ สำคัญไม่
มีพลาด... กับตอนที่พ่อแม่ครูอาจารย์มัน
มรณภาพ โอย แก่แมนยำของแกขนาดนั้น..

‘ญาติท่านเสียแล้ว...เมื่อคืนนี้’

แกเล่าว่า ‘ญาติท่านมาบอกว่า มานี้
มา ไปดูเสียซากเรา เห็นแต่ซากแล้ว
ญาติท่านว่า พ่อไปแล้วนะ’

พอพูดคุยกันยังไม่เลิกเลย ให้อหลาน
มันก็ไปค้าชะอิ ไปดูข้าวเขาออกวิฑูตอน
เจ็ดโมงเช้า ประกาศลันว่า

‘หลวงปู่มันเสียแล้ว’

มาถึงมันก็วิ่งถึงวัดเลย วิ่งกระหืด

กระหอบมา ‘อะไร?’

‘โอย ญาติท่านเสียแล้ว’ นั่นเห็น
ใหม่...เห็นใหม่ เสียในเวลาเท่านั้นเท่านี้
เขาประกาศลัน นี่ก็แมนยำมาก...”

ศิษย์คนสำคัญอีกท่านหนึ่งในระยะ
ที่พักอยู่บ้านห้วยทรายแห่งนี้ คือ
ตาปะขาวชื่อ คำตัน^๑

ซึ่งระยะต่อมาไม่นาน ตาปะขาวก็
ได้บวชเป็นพระภิกษุ หลวงตามेतตาเป็นผู้
จัดหาบริวาร เครื่องบวชให้ด้วยตนเอง
ดังคำกล่าวของท่านว่า

“...หลวงพ่อดันนะ องค์หนึ่งนะ อัน
นี้ก็ เราบวชให้เลยนะ เป็นตาปะขาว แก่
ภาวนาดี แก่เล่าภาวนาให้ฟัง เข้าท่านี่วะ

เราเลยให้ไปบวชมุกดอาหาร เราไม่
ไปแหละ แต่ให้โยมพาไป ให้พระพาไป บริ
วารเราเตรียมพร้อมเสร็จแล้ว ให้ไปบวชแล้ว
มาอยู่กับเรา หลวงพ่อดันนี่องค์หนึ่ง...”

ตอบแทนพระคุณบิดามารดา

ระยะต่อมาด้วยความระลึกถึงพระ
คุณของโยมมารดา อยากให้โยมมารดา
เห็นและพบความสุขจากธรรมนี้บ้าง
ท่านจึง จากบ้านห้วยทรายมาที่บ้านตาด
เหตุการณ์ในระยะนี้หลวงปู่หล้าบันทึกไว้ว่า

“...พอลถึงปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ออก
พรรษาแล้วจิ๋วรกาลเสร็จ องค์ท่าน (หมาย
ถึงหลวงตามหาบัว) จะได้ไปเอามารดา

๑ หลวงปู่คำตัน วุฒิชัยโม

วัดป่าดานศรีสำราญ อ.พรเจริญ จ.หนองคาย

“...พอได้เวลาแล้ว
ก็จดหมายมาบอกโยมแม่...
จะเอาโยมแม่บวชทันที
โยมแม่ก็พอดี
เตรียมพร้อมไว้แล้ว
มาก็จับบวชเลย...”

บวชขาว องค์ท่านก็คิดละหวนทวนไปมาว่า
ถ้าบวชแล้วจะเอาโยมมารดามาอยู่ห่วย
ทราย คุณนี่แก่ๆ อายุมากตลอดทั้งหนุ่มก็มี
อยู่มากแล้ว เกรงจะมาทับถมให้ภาระหนัก
ขึ้นแก่ผู้ที่ท่านบวชก่อน เพราะเป็นโยม
มารดาของผู้เป็นเจ้าอาวาส ก็ต้องจะได้ให้
เกียรติให้คุณเป็นพิเศษ เกรงจะหนักใจแก่
ท่านผู้มีอายุมากและพร้อมทั้งบวชก่อน
จึงตกลงใจว่าบวชโยมมารดาแล้ว จำจะหา
ที่อยู่ใหม่ องค์ท่านจึงปรึกษากับคณะสงฆ์ว่า

“...ผมจะได้ไปบวชโยมมารดา ส่วน
จะกลับนั้นบอกไม่ถูกเสียแล้ว ส่วนที่จะไป
กับผมนั้น จะไปหมดก็ไม่ถูก เวลาอยู่เราก็
แย่งกันอยู่ เวลาไปเราก็แย่งกัน มันเป็นเรื่อง
ไม่งามแก่ฝ่ายปฏิบัติ จะเสียวงศ์ตระกูลฝ่าย
ปฏิบัติ

ฉะนั้นขอให้คุณสม...จงพาหมู้อยู่
บ้างในพรรษาต่อไปนี้ ที่นี้ส่วนผู้ที่จะไปกับ
ผมคนนั้นคนนี้ผมก็ไม่ว่า ส่วนจะอยู่นี้ก็ เ
หมือนกัน ถ้าไปกับผมมากก็ลำบากอีก เพราะ
ไม่ทราบว่าจะได้อยู่ที่ใดแน่ จึงเป็นของน่า
ควรคิดมากแท้ๆ ในเรื่องนี้...”

โยมมารดาของหลวงตา

เมื่อถึงบ้านตาแล้ว ท่านจึง
จัดการบวชชี้ให้โยมมารดา และให้การ
อบรมปฏิบัติจิตตภาวนา ปีนัยโยมมารดามี
อายุครบ ๖๐ ปีพอดี เหตุการณ์ในระยะนั้น
ท่านเล่าว่า

“...พอได้เวลาแล้วก็จดหมาย
มาบอกโยมแม่ว่า

‘จะมาจากห่วยทรายประมาณวันที่
เท่านั้น ให้เตรียมพร้อมไว้’

ตั้งใจว่าเมื่อมาแล้วจะเอาโยมแม่
บวชทันที พอมาถึง โยมแม่ก็พอดีเตรียม
พร้อมไว้แล้วก็จับบวชเลย มีผู้เฒ่าแม่แก้ว
(คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้า) ที่ติดตามมา ๓
คนนี้มาเพื่อโยมแม่เอง ถ้าไม่อย่างนั้นโยม
แม่จะไม่มีเพื่อนฝูงอยู่ เพราะพวกนั้นก็เห็น
คุณเรานี่... ที่นี้เราจะมาบวชโยมแม่นี้ เขา
ก็ติดตามมาเพื่อมาเป็นเพื่อนฝูงของโยมแม่
นั่นละ...พอมาก็จับบวชเลยทันที คล่องตัว
เลย ...”

จะขอกล่าวถึงโยมบิดาของท่าน นับเป็นเวลาหลายปีก่อนที่โยมบิดาของท่านจะเสียชีวิต ท่านได้พยายามเขียนจดหมายมาขอร้องบิดาอยู่หลายครั้ง ให้เลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิต จนในที่สุดพ่อก็ยอมเชื่อ และไม่ฆ่าสัตว์ใดๆ อีกเลย

บิดาของท่านได้เสียชีวิตไปก่อนหน้านี้หลายปีแล้ว(ตั้งแต่ปี ๒๔๘๗) รวมอายุได้ ๕๕ ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาเดียวกันกับที่ท่านกำลังภวานาอยู่ในป่าในเขา

ทราบกันว่า พ่อตอนเช้าวันเดียวกันกับที่โยมบิดาของท่านสิ้นใจ ท่านได้บอกกับพระเณรที่พักอยู่กับท่านในระยะนั้นว่า “...เออ โยมพ่อนี้เสียแล้วละ เมื่อคืนนี้แหละ น้องของพ่อมาบอกว่า ‘พ่อเสียแล้ว’ คอยฟังข่าวนะว่า มันจะหลอกหรือจะจริง...”

พระเณรจึงจดวันเวลาที่ท่านบอกไว้ เมื่อผ่านไปได้สักเกือบ ๒ อาทิตย์ ท่านก็ได้รับจดหมายจากญาติพี่น้องทางจังหวัดอุดรธานีว่า

“โยมบิดาสิ้นแล้ว”

เมื่อพระเณรลองตรวจสอบวันเวลาที่จดบันทึกไว้กับในจดหมาย ก็ปรากฏว่าตรงกันพอดี เป็นที่อัศจรรย์กันทั่วหน้า

จังหวัดจันทบุรี

เมื่อท่านพาโยมมารดาบวชแล้ว เพื่อไม่ให้ต้องมีสัญญากรรมกับลูกกับหลานญาติพี่น้อง ท่านจึงพาโยมมารดาไปอยู่ที่จังหวัดจันทบุรีในปี พ.ศ. ๒๔๙๘

ครั้งแรกก็ไปพักอยู่ที่บ้านยางระหง ต่อมาท่านอาจารย์เจี๊ยะ จุนโท เป็นผู้นิมนต์ท่านมาพักและสร้างวัด ขึ้นในที่ดินของโยมพี่สาว บริเวณสถานีทดลองกสิกรรมพัริ้วอำเภอลแหลมสิงห์

ท่านอาจารย์เจี๊ยะเป็นผู้ดูแลในการจัดสร้างเสนาสนะให้ได้รับความสะดวกครบถ้วนใช้เป็นที่พักจำพรรษาได้เป็นอย่างดีมีขอบเขตบริเวณเป็นส่วนเป็นสัดส่วน

ซ้ายสุดคือคุณแม่ซี่แก้ว เสี่ยงล้ำ โยมมารดาของหลวงตาเป็นคนที่ ๓ จากซ้าย ณ วัดป่าบ้านตาด (ถ่ายเมื่อ ๓ เมษายน ๒๕๐๓)

ชัดเจนทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายอุบาสิก

การเกี่ยวของสังคมกับประชาชน
ของท่านนั้น ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนที่
จังหวัดจันทบุรีนี่เอง

ท่านเล่าถึงความมั่นคงเหนียวแน่น
ทางพุทธศาสนาของชาวจันทบุรีไว้ดังนี้

“...ไปทางจันทได้เทศน์ออกสังคม
ก็ไปเทศน์ที่เมืองจันท เทศน์เหล่านั้นก็เทศน์
แต่ไม่ได้อะไรนัก

เมืองจันทนี่ โห เหนียวแน่นมากนะ
ศรัทธาสาคัญมากนะ วันเสาร์วันอาทิตย์วัน
พระนี่ คนเต็มอยู่ยูนุ่ สถานที่ทดลองฯ ไปฟัง
เทศน์เต็มอยู่

เขายังมาพูดอดท่านพ่อลี เขาไม่
รู้ว่า เรากับท่านพ่อลีคุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไร
เขาไปแล้วก็เอามาคุยโม้กับท่านพ่อลี ระยะเวลา
นั้นท่านพ่อลี ท่านอยู่วัดป่าคลองกุ้ง เขาไป
เล่าให้ท่านฟังว่า

‘ท่านพ่อเดี๋ยวนี้ได้พระองค์สำคัญ
องค์หนึ่งแล้ว มาอยู่ที่วัดสถานที่ทดลอง’

‘สำคัญอะไร?’ ท่านก็ว่าซิ ความจริง
คุ้นกันมาตั้งแต่เมื่อไรเขาไม่รู้ เขาว่า

‘ท่านอาจารย์มหาบัว อุย เทศน์น้ำ
ไหลไฟสว่างไปเลย’ ว่าอย่างนั้น แลก็คุยให้
ท่านฟังนะ

‘มันต้องอย่างนั้นซิ’ เวลาท่านตอบ
‘มันต้องอย่างนั้นซิ’ ความจริงรู้จักกันมาตั้งแต่
เมื่อไรเขาจะไปรู้อะไร

เพราะฉะนั้นเวลามาพูดคุยโม้ให้
ท่านฟัง ท่านก็อดหัวเราะไม่ได้ ท่านก็ว่า
‘มันต้องอย่างนั้นซิ’ ท่าน ก็ว่าเท่านั้นละ...”

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ชาวจันทบุรี
ศิษย์ท่านอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

ดูคน... บ่งลักษณะนักเลงโต

ที่จันทบุรีแห่งนี้ในพรรษานั้นเองมี
เรื่องหนึ่งทำให้ท่านอาจารย์สิงห์ทอง^๒
อัศจรรย์ความสามารถของท่านอย่างยิ่งใน
การดูลักษณะคน แม้เพียงเล็กน้อยแต่
สามารถทราบถึงอุปนิสัยใจคอได้ถนัด
ชัดเจน คือขณะที่พระเถรกำลังทำงานรวม
กันอยู่ ท่านก็บอกให้ดูคนๆ หนึ่งแล้วจึงพูด
ขึ้นว่า

“พวกท่านดูคนๆ นี้เป็นยังไง มา
ไกลซิดติดพันอยู่กับวัดนี้หนะ”

๑ ต่อมาท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดโคกการาม
จังหวัดสมุทรปราการ จนถึงแกมรณภาพ

๒ ท่านอาจารย์สิงห์ทอง เคยอยู่จำพรรษาที่
ท่านอาจารย์มั่นที่บ้านหนองผือ ต่อมาติดสอยห้อย
ตามหลวงตาไปจำพรรษาที่บ้านห้วยทราย
จ.มุกดาหาร, จ.จันทบุรี และที่บ้านตาด จ.อุตรธานี

พระเณรทั้งหลายต่างพากันแปลกใจในคำถามของท่าน เพราะก็ไม่เห็นว่าชายผู้นี้จะมีอะไรผิดปกติไปกว่าคนอื่นๆ แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์สิงห์ทองจึงได้ตอบไปว่า

“จะว่ายังไง? ก็เป็นคนดีๆ นี่”

ท่านว่า “ใช่หรือ? ดูให้ดีนะ”

ท่านอาจารย์สิงห์ทองพูดอย่างมั่นใจว่า “จะดูให้ดีอะไร ก็ดูมาดีแล้ว”

“ให้พิจารณาเสียก่อนนะ” ท่านย้ำ

จากนั้นท่านก็ได้อธิบายในฉากหลังของชายผู้นั้นว่า “นี่เป็นนักแสดงโตนะ สามารถฆ่าคน ๕ คนได้โดยไม่รู้ตัว เพราะมีลักษณะทุกอย่างพร้อมหมดเลย”

ท่านอาจารย์สิงห์ทองรู้สึกแปลกใจและยังไม่เชื่อคำพูดของท่าน จึงได้แอบตามไปสืบประวัติเบื้องหลังของชายผู้นั้นอย่างจริงจังชนิดจะเอาใหญ่ความจริงให้ได้ เมื่อซักไซ้ไล่เรียงกันอย่างหมดไส้หมดพุงในจุดที่สงสัยแล้ว ผลปรากฏว่าเป็นจริงตามนั้นทุกประการ จึงกลับมาพูดกับท่านว่า

“โอย อัจฉริยะ ท่านอาจารย์คุณดูยังไง ทำไมอาจารย์อยู่ๆ ก็พูดขึ้น ทั้งๆ ที่เขาก็ไม่มีอะไรกับท่านอาจารย์ให้จับพิรุธได้เลย ทั้งๆ ที่เขาก็ดีก็ดีมากตลอด ผมดูเขามาตลอด ยอมท่านอาจารย์เลย”

ท่านเคยยกย่องท่านอาจารย์สิงห์ทองให้พระเณรที่วัดป่าบ้านตาดฟังเสมอว่า “ท่านสิงห์ทองนี่เด็ด! เป็นคนไม่ยอมใครง่ายๆ และหากไม่ยอมแล้ว จะสู้เลย หากยอมแล้วจะยอมจริงๆ”

หลวงตาที่จันทบุรี
(ถ่ายเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๔๙๗)

เหตุการณ์ครั้งนั้นจึงเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ถูกนำมาเล่าต่อๆ กันในวงลูกศิษย์พระเณรแม่ทุกวันนี่

เมื่อออกพรรษาแล้วท่านได้พาโยมมารดามาพักที่บ้านสามผาน อำเภอท่าใหม่ แม่กระนั้นญาติโยมทางสถานีทดลองก็ยังได้ตามมาฟังธรรมและนิมนต์ขอให้ท่านกลับไปอยู่เรื่อยๆ จนบางครั้งเป็นเหตุให้ญาติโยมทางบ้านสามผานชักรู้สึกอึดอัดขัดเคืองอยู่ไม่น้อย เพราะก็เคารพรักท่านเหมือนกัน ไม่อยากให้กลับไป อยากจะให้ท่านอยู่ที่นั่นนานๆ หรือหากเป็นไปได้ก็อยากให้อยู่ตลอดไปเลย

พอตีในตอนนั้นโยมมารดาก็ป่วยมาก จำเป็นจะต้องได้พากลับมาที่บ้านตาด อุดรธานี อีกทั้งโรคของโยมมารดาก็บังเอิญถูกกับยาสมุนไพรของหมอที่นั่น

จึงเป็นอันตองจากจันทบุรีมาด้วยความ
อาลัยทั้งสองฝ่าย

เพราะเหตุที่ท่านไปจังหวัดจันทบุรี
ในคราวนั้นเอง จากนั้นมาชาวจันทบุรีก็ได้
ตามมาศึกษาปฏิบัติธรรมกับท่านที่วัดป่า
บ้านตาดไม่เคยขาดและท่านเองหากมี
โอกาสก็จะไปเยี่ยมพี่น้องชาวจันทบุรี
อยู่เสมอเช่นเดียวกัน

